

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ
МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ.

ФІЛОЛОГІЯ

SCIENTIFIC WORKS
OF INTERREGIONAL ACADEMY
OF PERSONNEL MANAGEMENT.

PHILOLOGY

Випуск 4 (18), 2025

Видавничий дім
«Гельветика»
2025

Редакційна колегія

Акімова А. О., кандидат філологічних наук, доцент, викладач кафедри іноземної філології і перекладу, Міжрегіональна Академія управління персоналом (головний редактор)

Гурко О. В., доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Добровольська В. В., доктор наук з соціальних комунікацій, доцент, професор кафедри культурології та міжкультурних комунікацій, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Лисинюк М. В., доктор філософії (061 Журналістика), доцент кафедри зв'язків із громадськістю та журналістики, декан факультету післядипломної освіти, Київський національний університет культури і мистецтв

Ляшенко (Накашидзе) І. С., кандидат філологічних наук, доцент кафедри філософії та українознавства, Дніпровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна

Павлюх М. В., кандидат наук із соціальних комунікацій, асистент кафедри міжнародної інформації, Національний університет «Львівська політехніка»

Полсжасв Ю. Г., кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, доцент кафедри іноземних мов професійного спілкування, Національний університет «Запорізька політехніка»

Росінська О. А., кандидат філологічних наук, доцент, заступник директора Інституту журналістики з науково-методичної та навчальної роботи, доцент кафедри журналістики та нових медіа, Київський університет імені Бориса Грінченка

Ситник О. В., кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, доцент кафедри мультимедійних технологій і медіадизайну Інституту журналістики, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Сокол М. О., кандидат філологічних наук, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземних мов, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Тищенко Т. М., кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри української мови та методики її навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Форманова С. В., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Храбан Т. Є., кандидат філологічних наук, завідувач кафедри іноземних мов, Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут

Царик О. М., кандидат філологічних наук, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій, директор Міжнародної школи комунікацій, Західноукраїнський національний університет

Чорнодон М. І., кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, доцент кафедри журналістики та соціальних комунікацій, Донецький національний університет імені Василя Стуса

Konrad Kazimierz Szamryk, Doctor of Sciences, Professor, Department of Lexicology and Pragmalingwology, Department of Polish Language and Comparatistics, University of Bialystok (Bialystok, Poland)

Anna Mlynarczuk-Sokolowska, Doctor of Sciences, Professor, Faculty of Education, University of Bialystok (Bialystok, Poland)

Slavomír Gálik, prof. PhDr., Professor, Vice-Dean for Research and International Relations FMK UCM, University of St. Cyril and Methodius in Trnava (Trnava, Slovakia)

Затверджено Вченою радою

Міжрегіональної Академії управління персоналом 10.12.2025 (протокол № 11)

Мови розповсюдження: українська, англійська, польська, німецька, французька.

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа: Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1173 від 11.04.2024 року. Ідентифікатор медіа: R30-03895.

Суб'єкт у сфері друкованих медіа – Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (вул. Фрометівська, буд. 2, м. Київ, 03039, iapm@iapm.edu.ua, тел. (044) 490-95-00).

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») зі спеціальностей В11 – Філологія (за спеціалізаціями); С7 – Журналістика відповідно до Наказу МОН України № 320 від 07 квітня 2022 року (додаток 2)

Видання індексується Google Scholar

DOI: 10.32689/maup.philol

Наукові праці МАУП. Філологія. 2025. Вип. 4(18). Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2025. 210 с.

Публікуються статті науковців, які досліджують актуальні проблеми розвитку філології. Для науковців, викладачів, студентів та всіх, кого цікавить розвиток філологічної науки в Україні.

Akimova A. O., PhD in Philology, Associate Professor, Lecturer at the Department of Foreign Language and Translation, Interregional Academy of Personnel Management

Hurko O. V., Doctor of Philology, Associate Professor, Head of the Department of the English Language for Specific Purposes, Oles Honchar Dnipro National University

Dobrovol'ska V. V., DSc (Social Communication), Associate Professor, Professor at the Department of Cultural Studies and Internal Communication, National Academy of Culture and Arts Management

Lysyniuk M. V., PhD in Specialty 061 Journalism, Senior Lecturer at the Department of Public Relations and Journalism, Dean of the Faculty of Postgraduate Education, Kyiv National University of Culture and Arts

Liashenko (Nakashydzhe) I. S., PhD in Philology, Senior Lecturer at the Department of Philology and Ukrainian Studies, Dnipro National University of Railway Transport named after Academician V. Lazaryan

Pavliukh M. V., PhD in Social Communications, Assistant at the Department of International Information, Dnipro University of Technology

Poliezhayev Y. H., PhD in Social Communications, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages for Specific Purposes, "Zaporizhzhia Polytechnic" National university

Rosinska O. A., PhD in Philology, Associate Professor, Deputy Director of the Institute of Journalism for Instructional and Academic Affairs, Senior Lecturer at the Department of Journalism and New Media (concurrently), Borys Grinchenko Kyiv University

Sytnyk O. V., PhD in Social Communication, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department of Multimedia Technologies and Media Design of the Institute of Journalism, Taras Shevchenko National University of Kyiv

Sokol M. O., PhD in Philology, Doctor of Pedagogy, Professor, Head of the Department of Foreign Languages, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

Tyschenko T. M., PhD of Philology, Associate Professor, Professor of the Department of Ukrainian Language and Methods of its Teaching, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

Formanova S. V., Doctor of Philology, Professor, Professor at the Department of the Ukrainian Language, Odesa I. I. Mechnikov National University

Khraban T. Y., PhD in Philology, Head of the Department of Foreign Languages, Military Institute of Telecommunication and Information technologies named after the Heroes of Kruty

Tsaryk O. M., PhD in Philology, Doctor of Pedagogy, Professor, Professor at the Department of Foreign Languages and Information Communication Technologies, West Ukrainian National University

Chornodon M. I., PhD in Social Communication, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department of Journalism and Social Communication, Vasyl' Stus Donetsk National University

Konrad Kazimierz Szamryk, Doctor of Sciences, Professor, Department of Lexicology and Pragmalingwology, Department of Polish Language and Comparatistics, University of Bialystok (Bialystok, Poland)

Anna Mlynarczuk-Sokolowska, Doctor of Sciences, Professor, Faculty of Education, University of Bialystok, (Bialystok, Poland)

Slavomír Gálík, Prof., DSc., Professor, Deputy Dean for Scientific and International Affairs, University of Ss. Cyril and Methodius in Trnava (Trnava, Slovakia)

Approved by the Academic Council of Interregional Academy of Personnel Management
(minutes No. 11 as 10.12.2025)

Languages: Ukrainian, English, Polish, German, French

Registration of print media entity: Decision of the National Council of Television
and Radio Broadcasting of Ukraine: Decision No. 1173 as of 11.04.2024.

Media ID: R30-03895.

Print media entity – Private Joint-Stock Company «Higher education institution

«Interregional Academy of Personnel Management»

(03039, Kyiv, Frometivska str., 2, iapm@iapm.edu.ua, tel. (044) 490-95-00).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated April 7, 2022, № 320 (annex 2), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (the “B” category). Subject Area: Philology (with specializations); C7 – Journalism

The journal is indexed by Google Scholar DOI: 10.32689/maup.philol

Scientific works of IAPM. Philology. 2025. Issue 4 (18). Kyiv : Interregional Academy of Personnel Management.
2025. 210 pp.

It is published the articles by scientists dealing with the topical issues of philology development.

The journal is intended for academic and research staff, students, and all those interested in the development of philological science in Ukraine.

ЗМІСТ

Любов БАШМАНІВСЬКА

ОРФОЕПІЧНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ
МАЙБУТНЬОГО ЖУРНАЛІСТА.....8

Леся БІЛОВУС, Володимир ШАФРАНСЬКИЙ, Едуард ГРІШИН, Світлана ІВАНОВА

МЕДІА ЯК ПРОСТІР СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ: ЖУРНАЛІСТИКА
І СОЦІАЛЬНА РОБОТА В СОЦІОНІМІЧНОМУ ВИМІРІ.....14

Леся БІЛОВУС, Наталія ЯБЛОНСЬКА, Валентина ШИМАНСЬКА

ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІ МОДЕЛІ ДАВНЬОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ЇХ РЕЦЕПЦІЯ
В УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ ХХ–ХХІ СТОЛІТЬ.....22

Каріна БОРТУН

КАТЕГОРІЯ ПЕРСУАЗИВНОСТІ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ:
СТАТУС, ФУНКЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ.....31

Ельдар ВЕРЕМЧУК, Дмитро ПИСАЧЕНКО

МОВНИЙ ПОРТРЕТ ДОРІАНА ГРЕЯ: ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ
(НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ О. ВАЙЛДА ТА ЙОГО ЕКРАНІЗАЦІЇ 1945 РОКУ).....36

Андрій ВІЛЬЧИНСЬКИЙ

ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯ ЛЬВІВЩИНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОСУВАННЯ
ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ.....41

Аліна ГАЛИЦЬКА, Ніна КОРБОЗЕРОВА

МОВНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ УРБАНІСТИЧНОЇ
БРЕНД-КОМУНІКАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ ІСПАНСЬКОМОВНИХ МІСТ).....47

Наталія ГРИЦЮТА

ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІДЕРІВ ДУМОК, РЕКЛАМОДАВЦІВ
ТА ІНШИХ УЧАСНИКІВ РИНКУ ІНФЛЮЕНС-МАРКЕТИНГУ57

Тетяна КОВАЛЬОВА

ВІДТВОРЕННЯ РЕАЛІЙ КОЗАЦЬКОЇ ДОБИ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ
(НА МАТЕРІАЛІ ПЕРЕКЛАДІВ ПОЕЗІЙ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА).....70

Vladyslav KUKUSHKIN, Anastasiia PAKHARENKO

CULTURAL AND HISTORICAL CONTEXT IN TEACHING ENGLISH PRONUNCIATION:
ACCENT RECOGNITION AND DRILLING.....79

Олена КУЛИК, Людмила ОВСІЄНКО, Лариса КАРДАШ

СИНТАКСИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ АГРЕСІЇ ТА НЕЗГОДИ
В ДИСКУРСІ УКРАЇНСЬКОГО FACEBOOK.....84

Владислава КУЛІШ

ІНТЕРФЕЙС INSTAGRAM ЯК ЗАСІБ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ
ВІЗУАЛЬНО-МЕДІЙНИХ НАРАТИВІВ90

Мар'яна ОЛЕНЯК, Тетяна ДОНІЙ, Ольга НОВОСАД

МОВНА ГРА В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ: ВИКЛИКИ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ТА ПОТЕНЦІАЛ ШІ.....96

Олексій ОСКИРКО

НОМІНАЦІЯ БОРОШНЯНИХ ВИРОБІВ ІЗ ДРІЖДЖОВОГО ТІСТА
У ГОВІРКАХ СХІДНОГО ПОДІЛЛЯ.....103

Ольга ПЕЛЕШОК, Ірина ГОРОХОВЯНКО

ВІЗУАЛЬНО-ТЕКСТОВІ ФОРМИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА
НА СТОРІНКАХ РЕГІОНАЛЬНИХ ЖУРНАЛІВ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ.....110

Любов ПЕРШИНА, Надія ГРИГОРЯН, Анастасія БЄЛОУС ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ.....	121
Марина ПОЛХОВСЬКА, Анна ОЧКОВСЬКА, Юлія ЛИСЕЦЬКА СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ АУДІОВІЗУАЛЬНОМУ ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ ТЕЛЕСЕРІАЛУ «ДИПЛОМАТКА»).....	126
Світлана ПОРОЖНА МИСТЕЦЬКА ЖУРНАЛІСТИКА У НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ХХІ СТОЛІТТЯ: АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ.....	133
Василь ПУТРАШИК ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ДІАЛЕКТИЗМІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ВЕЛОСИПЕДА В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ПРЕСІ.....	138
Світлана РОМАНЧУК, Валентин ЗАГРЕБА КОНЦЕПТУАЛЬНІ МЕТАФОРИ В МЕДІАДИСКУРСІ ВІЙНИ ТА КРИЗОВИХ КОМУНІКАЦІЙ: КОГНІТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ.....	145
Оксана САВЧУК ТЕМА МІГРАЦІЇ І МІГРАНТІВ В УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ ПОЛЬЩІ (НА ПРИКЛАДІ ОНЛАЙН-ВИДАНЬ).....	150
Валентина СТЕКОЛЬЩИКОВА, Наталія ШОТУРМА, Тетяна ШЛЕМКЕВИЧ, Ангеліна ТРЕГУБ АВТОМАТИЗАЦІЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ: ПЕРЕВАГИ ТА ЕТИЧНІ АСПЕКТИ...161	
Iryna TARABA, Andrii SHUHAIEV BEDEUTUNG DES GEBRAUCHS VON DEN PHRASEOLOGISMEN MIT DER KOMPONENTE “KÖRPERTEIL” IM LITERARISCHEN WELTBILD VON GOTTHOLD EPHRAIM LESSING: TEXTANALYSE UND INTERPRETATION.....	167
Ганна ХОЛОД ФОТОКОЛАЖІ УКРАЇНСЬКОГО ЖУРНАЛУ «КІНО» ЗА 1929–1932 РОКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ.....	180
Галина ШАПОВАЛОВА ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ АКЦЕНТИ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІАМОВЛЕННІ.....	189
Василь ШАРКАНЬ ЖУРНАЛ «ПЛАСТУН» ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ СВІДОМОСТІ МОЛОДІ В ПІДКАРПАТСЬКІЙ РУСІ.....	195
Наталія ЮРІЙЧУК, Людмила САВЕНКО НЕОЛОГІЗАЦІЯ ЛЕКСИКИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	201
Наталія ЯРОШКО-КУШНІР РОЛЬ СТИЛІСТИЧНИХ ФІГУР В КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ ТА ТЕКСТОВОМУ УВИРАЗНЕННІ СТАНОВИЩА ГЛУХОЇ ЛЮДИНИ В СУСПІЛЬСТВІ (НА МАТЕРІАЛІ КНИГИ ІЗАБЕЛЬ ГІЙОН «ГЛУХИХ ПОГАНО ЧУЮТЬ?»).....	205

УДК 811.161.2'373.2 (477.43/44)

DOI <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2025.4.14>

Олексій ОСКИРКО

кандидат філологічних наук, доцент кафедри гуманітарних та природничих дисциплін,
ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», pavlovich-@ukr.net
ORCID: 0000-0001-8486-9173

НОМІНАЦІЯ БОРОШНЯНИХ ВИРОБІВ ІЗ ДРІЖДЖОВОГО ТІСТА У ГОВІРКАХ СХІДНОГО ПОДІЛЛЯ

У статті проаналізовано лексико-семантичну групу назв борошняних виробів із дріжджового тіста у східноподільських говірках. Дослідження виконано на матеріалі власних польових записів, здійснених у населених пунктах східної Вінниччини, західної Черкащини, північно-західної Кіровоградщини та північно-східної Одещини. Основну увагу зосереджено на виявленні номінаційних моделей, мотиваційних ознак та диференційних сем, що лежать в основі назв борошняних виробів із дріжджового тіста. Установлено, що в досліджуваних говірках переважають однослівні питомі лексеми, які функціонують як базові номени, тоді як аналітичні найменування, виражені узгодженими й неузгодженими атрибутивними словосполученнями, виконують уточнювальну та диференційну функцію. Найпродуктивнішими є моделі «іменник + прикметник» та «іменник + прийменник з (із) + іменник». Виокремлено основні диференційні ознаки номінації: спосіб приготування, форма виробу, призначення (повсякденне, святкове, обрядове), колір, ступінь пропикання та якість готового продукту. Особливу увагу приділено аналізу лексеми хліб як архілексми, що об'єднує низку конкретизованих назв за формою, якістю випікання, кольором, а також станом тіста. Детально проаналізовано спеціалізовані обрядові номени калач і паска, які характеризуються високим ступенем семантичної стабільності та сакралізації. З'ясовано, що лексема калач диференціюється насамперед за ознаками форми та обрядового призначення, тоді як паска є моносемантичним номеном, прив'язаним до великоднього календарного циклу. Доведено, що лексика на позначення борошняних виробів із дріжджового тіста у східноподільських говірках відображає традиційні кулінарні практики, обрядову культуру та специфіку мовної картини світу носіїв діалекту.

Ключові слова: східноподільські говірки, лексика харчування, назви страв, дріжджове тісто, номінація, обрядовий хліб.

Oleksiy Oskyrko. NOMINATION OF YEAST DOUGH FLOUR PRODUCTS IN THE DIALECTS OF EASTERN PODILLIA

The article analyzes the lexical-semantic group of names of yeast dough dishes in the Eastern Podilly dialects of the Ukrainian language. The study is based on original field records collected in settlements of eastern Vinnytsia region, western Cherkasy region, north-western Kirovohrad region, and north-eastern Odesa region. The main focus is placed on identifying nomination models, motivational features, and differential semantic components underlying the names of yeast dough dishes. It has been established that native one-word lexemes prevail in the studied dialects and function as basic nominations, whereas analytical names expressed by coordinated and non-coordinated attributive word combinations perform a specifying and differentiating function. The most productive nomination models are "noun + adjective" and "noun + preposition + noun". The main differential features of nomination are identified as the method of preparation, the shape of the product, its function (everyday, festive, ritual), color, degree of baking, and the quality of the finished product. Special attention is paid to the analysis of the lexeme bread as an archilexeme that unites a number of more specific names differentiated according to shape, baking quality, color, and the state of the dough. The specialized ritual nominations kalach and paska are analyzed in detail; they are characterized by a high degree of semantic stability and sacralization. It is established that the lexeme kalach is differentiated primarily by its shape and ritual function, whereas paska is a monosemantic nomination strictly associated with the Easter calendar cycle. It is proven that the vocabulary denoting yeast dough dishes in the Eastern Podilly dialects reflects traditional culinary practices, ritual culture, and the specific linguistic worldview of the dialect speakers.

Key words: Eastern Podilly dialects, food vocabulary, names of dishes, yeast dough, nomination, ritual bread.

Постановка проблеми. Тематична група лексики на позначення назв їжі та страв традиційно перебуває в полі зору української діалектології, оскільки відображає не лише мовні, а й етнокультурні особливості певного регіону. У говірках Східного Поділля назви борошняних виробів із дріжджового тіста становлять важливий фрагмент лексики харчування, адже такі страви були складним як повсякденної, так і обрядової кухні.

Попри це, системний опис цієї лексико-семантичної групи досі не здійснено. Актуальність дослідження зумовлена потребою фіксації та аналізу діалектних номенів для поповнення емпіричної бази лексикографічних і лінгвогеографічних праць.

Актуальність дослідження зумовлена відсутністю цілісного й системного опису лексико-семантичної групи назв борошняних виробів із дріжджового тіста у східно-

подільських говірок. Попри значну кількість діалектологічних праць, ця підгрупа лексики харчування досі не була об'єктом спеціального комплексного аналізу. Назви борошняних виробів із дріжджового тіста відображають важливі аспекти традиційної матеріальної та духовної культури, зокрема повсякденні й обрядові практики носіїв говірок. Фіксація та систематизація таких лексем є необхідною в умовах активних мовних змін і поступового зникнення діалектних особливостей. Аналіз цієї лексики дає змогу виявити специфіку мотиваційних і номінаційних процесів у межах східноподільського ареалу [5]. Отримані результати розширюють емпіричну базу сучасної української діалектології та сприяють глибшому розумінню мовної картини світу носіїв східноподільських говірок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Лексика харчування як складник традиційної матеріальної культури українців неодноразово привертала увагу мовознавців, етнографів та діалектологів. Назви страв української народної кухні розглядалися як у загальноукраїнському, так і в регіональному аспектах, оскільки вони відбивають історичні, соціально-культурні та господарські особливості певних ареалів. Значний внесок у вивчення номінацій їжі та напоїв зробили Е. Гоца, Л. Артюх, З. Клиновецька, які поєднували лінгвістичний та етнографічний підходи.

Окремі лексико-семантичні групи назв їжі в українських говорах були об'єктом спеціальних діалектологічних студій. Так, М. Волошинова, Л. Борис, Н. Загнітко, В. Різник, Є. Турчин досліджували динаміку та структурні особливості назв страв у буковинських, східностепових, надсянсько-наддністрянських та інших говірках. У працях З. Ганудель та Г. Вешторт значну увагу приділено лінгвогеографічному аспекту та зіставленню діалектної лексики різних ареалів.

Назви борошняних виробів, зокрема страв із прісного тіста, частково описані в діалектних словниках та окремих наукових розвідках, у працях О. Оскірка, де проаналізовано номінації страв із прісного тіста, круп та обрядових страв у східноподільських говірках [4].

Мета статті – здійснити лексико-семантичну характеристики назв борошняних виробів із дріжджового тіста у східноподільських говірках, виявити мотиваційні ознаки номенів та визначити основні моделі номінації. Для досягнення поставленої мети перед-

бачено виконання таких завдань: зафіксувати та систематизувати назви борошняних виробів із дріжджового тіста; установити семантичні та словотвірні особливості лексем; простежити лексичні паралелі з іншими українськими говорами.

Матеріалом для дослідження стали власні польові записи автора, здійснені у 2017–2019 рр. у населених пунктах східної Вінниччини, західної Черкащини, північно-західної Кіровоградщини та північно-східної Одещини.

Виклад основного матеріалу. Початковим технологічним етапом приготування борошняних виробів із дріжджового тіста є замішування тіста на дріжджах, що зумовлює його пухку структуру та відрізняє такі вироби від страв із прісного тіста. У східноподільських говірках лексико-семантична група назв борошняних виробів із дріжджового тіста представлена низкою питомих і запозичених номенів, більшість із яких перебуває в активному мовному вжитку. До найпоширеніших борошняних виробів із дріжджового тіста у східноподільських говірках належать *хліб*, *пиріг*, *пиріжки*, *булки*, *пампушки*, *калач*, *паска*, *плюшки*.

Особливе місце в лексико-семантичній групі назв борошняних виробів із дріжджового тіста у східноподільських говірках посідають номінації хліба, оскільки саме хліб є базовим продуктом харчування, а також важливим сакральним і обрядовим атрибутом. Усі різновиди хліба виготовляють із дріжджового тіста, що зумовлює спільність технологічної основи, однак лексична диференціація відбувається за кількома ознаками.

Загальнонародна лексема *хліб* у східноподільських говірках реалізує значення «виріб із дріжджового тіста, випечений у печі, призначений для споживання як основна страва». Назва є питомою, семантично нейтральною і виконує функцію архілексеми, що об'єднує низку конкретизованих номенів. У досліджувальних говірках *хліб* може вживатися як родове поняття (*спекли хліба*), так і в складі аналітичних найменувань, що конкретизують різновид виробу.

Однією з основних диференційних ознак у номінації хліба є форма виробу *хліб к'руглий*, *хліб квад'ратний*, *кир'нич* (Жр, Снх, Ск, СХ, Юр, Тп, Тр, РБ). За цією ознакою в східноподільських говірках зафіксовано низку лексем. Найпоширенішою є назва *к'руглий хліб*, що позначає традиційну форму хлібини, випеченої у печі на черені. Атрибутивний прикметник *к'руглий* реалізує ДО «форма виробу». Зменшеною формою круглого хліба

є *калачик*, дериват із суфіксом *-ик*, який укаzuє на менший розмір виробу. Лексема *калачик* мотивована формою і функціонально наближається до назв дрібних хлібних виробів, уживаних у повсякденному харчуванні або як гостинець. Окремо фіксуються номінації типу *довгий хліб*, *пласкатий хліб*, що відображають індивідуальні особливості випікання і є вторинними, менш усталеними назвами.

Важливою диференційною ознакою є призначення хліба, що зумовлює опозицію повсякденний: *святковий / обрядовий*.

Повсякденний хліб у східноpodільських говірках найчастіше не має спеціальної назви і позначається архілексемою *хліб* або аналітичними сполуками *домашній хліб*, *печений хліб*, *магазинний хліб* н-д: *йа беру наливай оце зразу там пустакана води і тоді дрожі / дрожі третю частину пачечки / а тоді береш і розколочуєш його харашо так / не м'ікс'єром / а б'їєц: а руками / живими руками* // [4].

Святкові та обрядові різновиди мають спеціалізовані номінації. До них належать *калач*, *пиріг*, *шишка*, *коровай*, які функціонують у чітко визначених обрядових контекстах. Так, *калач* уживається переважно у весільній і різдвяній обрядовості, а *коровай* є центральним атрибутом весільного обряду.

У східноpodільських говірках обрядовий хліб протиставляється звичайному за ДО «сакральність» і «функція в обряді».

Прикрашання хліба є важливим елементом його семантичної характеристики. У східноpodільських говірках фіксуються описові конструкції, що реалізують ДО «наявність оздоблення»: *хліб з квітками* (Чй, Уг, Снх), *хліб з шишками* (Вр, Хр, Крт), *прикрашений хліб* (Кл, Тр, Вр, Хр, Крт, Кбр).

Для оздоблення використовують фігурки з тіста: квіти, колоски, пташки, шишки, що мають символічне значення й безпосередньо пов'язані з обрядовою функцією виробу. Такі хлібини вживають у весільному, хрестинному, поминальному обрядах.

Окрему підгрупу становлять лексеми, мотивовані кольором хліба та якістю випікання, що реалізує ДО «результат теплової обробки». За кольором м'якуша та борошна протиставляються назви: *білий хліб* «хліб із пшеничного борошна» *чорний хліб* «хліб із житнього або сумішевого борошна». За ступенем пропікання зафіксовано лексеми з негативною або позитивною оцінкою: *згорілий хліб* «надмірно пропечений»; *підпечений хліб* «недостатньо пропечений»; *недопечений хліб* «хліб із сирим

м'якушем»; *хліб з скоринкою* «хліб із добре сформованою кіркою»: *розбила / розбила і поставила // не на гар'аче / не у гар'аче / а ставит' так / шоб вона сходила сама по собі // тоді воно оце підійшло / йа заново доливай води і заново її підмивай / муки добавляй і заново підмивай // це йа роблю два рази // зробила / т'іки харашо рукою вибиват' / йак бл'інчики вибиваєш / а потім беру і заново вливай воду / т'іки не всу ще // тоді підмивай йа густо уже так / густенько підмивала його харашо і об'ратно воно сходе // зійшло // аж тоді добавляй йа всу воду і с'їл і все // а потім м'іс'у т'істо // зам'їсила і стаєш // [4].*

У східноpodільських говірках активно функціонують словосполучення, що описують якість тіста, від якої залежить кінцевий результат випікання: *т'істо с'їло* «тісто не підійшло»; *т'істо гарно піднялося* «тісто добре зійшло» (Тп, Рс, Чй, Уг, Снх, Ск, СХ, Ів). Ці конструкції мають аналітичний характер і відображають причинно-наслідкові зв'язки між процесом приготування тіста та якістю хліба. Вони є важливими для розуміння мотиваційної бази назв і оцінних характеристик.

Якість готового виробу позначають оцінні прикметники та словосполучення: *глевкий хліб* «липкий, сируватий»; *пухкий хліб* «добре піднятий»; *важкий хліб* «щільний, погано розпушений», *хліб удало спечаний*, *хліб гарний*, *хліб зачест'їлий*, *хліб недопечений*, *хліб нещасливий*, *хліб п'їдог'їлий*, *хліб пухкий*, *хліб сировий*, *хліб чест'ївий*. *недопалок* «глевкий хліб», *недоп'їчок*, а також полісем *п'їацик* «недопечений, глевкий хліб», «корж невеликого розміру із сірого борошна». Такі номінації реалізують ДО «текстура і консистенція» та є важливим компонентом побутової кулінарної термінології.

Найбільш уживаною назвою страви з дріжджового тіста є загальнонародна лексема *пиріг*, що реалізує значення «виріб із дріжджового тіста з начинкою або без неї, випечений у печі». Назва є питомою і, за даними етимологічних джерел, пов'язується з дієсловом *пекти*, первісно позначаючи «спечений виріб». У східноpodільських говірках лексема *пиріг* функціонує як архілексема, що об'єднує ширший ряд конкретизованих найменувань.

За моделлю «іменник + прийменник з (із) + іменник» утворено аналітичні назви за ДО «різновид начинки»: *пиріг із капустою* (Плн, Плс), *пиріг с маком* (Ів, Нд, Кл), *пиріг*

з ¹вишн'ами (Цб, Рс), ¹пиріг із ¹йаблуками (Зл, Окс, Дб), ¹пиріг з ¹сиром (Шм, Мх, Тп, Цб, Рс, Чй, Уг, Снх). Начинка є основним диференційним чинником у внутрішній класифікації номенів.

Окремо фіксуються складні найменування з атрибутивним прикметником, що реалізують ДО «призначення страви»: ¹св'ятковий ¹пиріг, ¹великод'єн'с'кий ¹пиріг.

Зменшено-суфіксальна форма ¹пиріжок, мн. ¹пиріж'ки, є дериватом від архілексми ¹пиріг і позначає 'невеликий виріб із дріжджового тіста, зазвичай із начинкою'. Суфікс -ок- у цій лексемі не має експресивно-пестливого значення, а виконує функцію маркера розміру.

У говірках східноpodільського ареалу ¹пиріжки можуть готуватися двома способами – шляхом випікання або смаження, що зумовлює появу опозиції за ДО «спосіб приготування»: ¹пир'іж'ки ¹печ'єн'і : ¹пир'іж'ки ¹смажен'і.

Аналітичні назви зберігають ту саму модель, що й у лексемі ¹пиріг: ¹пир'іж'ки ¹с ¹ка'пустою, ¹пир'іж'ки ¹с ¹маком, ¹пир'іж'ки ¹с ¹картошкою, ¹пир'іж'ки ¹с ¹сиром, ¹пир'іж'ки ¹з ¹вишн'ами, ¹пир'іж'ки ¹з ¹горохом, ¹пир'іж'ки ¹з ¹ліве'ром, ¹пир'іж'ки ¹з ¹м'йасом, ¹пир'іж'ки ¹з ¹маком, ¹пир'іж'ки ¹с ¹печ'інкою, ¹пир'іж'ки ¹з ¹пов'ідлом.

Подаємо рецепт приготування тіста для пиріжків, записаний від жителя с. Синиця Уманського р-ну Черкаської обл. Григоренко Килини Василівни, 1939 р. н., пенсіонерки, освіта – 5 класів: ¹рошч'єн'ала на ¹се'ровац'і / ¹то'д'і м'ісила і ¹на'чинку ¹р'ізу / ¹йа'ку ¹хоч'єш / і ¹з' ¹кашею ¹гре'чаною / і ¹з' ¹ліве'ром // ¹й' ¹т'істо ¹доба'л'али ¹гол'іи / ¹марга'рину ¹йа'йец' / ну на ¹дро'ж'д'ах ¹йак ¹за'їжди / на ¹сод'і ¹то ¹це ¹йа ¹ни'є'л'уб'у // ¹л'уб'і / ¹йа'к'і ¹хоч'єш ¹на'чинки і ¹з' ¹йагодами / і ¹з' ¹ка'пустою і ¹з' ¹сифром ¹гет' / ну ¹з' ¹чим ¹т'іки ¹з'думай'иш / ¹з' ¹йаблуком / ¹ро'била ¹з' ¹каба'ком / ¹пир'іж'ки ¹з' ¹каба'ком / ¹пир'іж'ки ¹з' ¹йаблуком / ¹з' ¹ка'пустою / ¹манза'р'і / ¹йа ¹то ¹воп'ше ¹пир'іж'ки ¹й'с'іг'да ¹печ'є'ла ¹й' ¹печ'є'і / ¹це ¹зараз' ¹уже ¹то ¹й' ¹ду'хо'ї' / ¹бо ¹й'же ¹печ'є'і ¹не'ма // ¹на'топл'ували ¹п'іч ¹спеч'і'ал'но ¹шоб' ¹бу'ла ¹во'на ¹го'това ¹це ¹то'пили / ¹дро'ї ¹наке'дали / ¹то'пила / ¹то'пила ¹то'д'і ¹жар ¹шоб' ¹чи'є'рін' / ¹шоб' ¹бу'ла ¹там ¹б'іла ¹ц'а / ¹ка'зали ¹п'ідне'б'ін'а ¹б'іле / ¹та'ї ¹знала ¹ш ¹й'же ¹го'това ¹п'іч / ¹загор'тала ¹жар ¹то'д'і ¹й' ¹дека ¹скла'дала і ¹й' ¹п'іч / ¹мас'тила ¹йа'їцем ¹зверху / ¹дес' ¹час / ¹п'і'то'ра / ¹йа ¹ж' ¹по ¹ча'сах ¹уже ¹знала / ¹п'і'то'ра ¹ча'са ¹це ¹й'же ¹го'тов'і // ¹сол'одк'і ¹це ¹з' ¹йаблуками / ¹з'

¹пов'ідлом / ¹з' ¹йагодами ¹пир'іж'ки / ¹йа ¹не'жари'є'ла / ¹йа ¹печ'є'ла ¹й'се // [4].

Лексема ¹булка позначає 'виріб із дріжджового тіста без начинки або з мінімальними добавками, переважно солодкий', здебільшого такі вироби мали й іншу форму і спеціальні номінації ¹пл'є'т'онка 'хлібний виріб, заплетений у колосок'; ¹пл'ушка 'виріб із дріжджового тіста у формі серця, зверху посипаний цукром', 'виріб, сформований особливим способом (завитком, «вісімкою»)'. ДО «форма виробу» є визначальною для цього номена. Лексема має розмовно-побутовий характер і часто пов'язується з міською кулінарною традицією. Утворення назви пов'язують із зоровою мотивацією – 'приплюснутий, закручений виріб'.

Назва є запозиченою, що підтверджує її широку географію вживання в слов'янських мовах. У східноpodільських говірках лексема ¹булка протиставляється лексемі ¹пиріг за ознакою відсутності начинки.

Уживаються також аналітичні найменування за ДО «смакові якості»: ¹соло'дка ¹булка (Жр, Снх, Ск, Тр, Кл, Нд, СХ), ¹булка з ¹цукром (Лщ, Хр), ¹булка з ¹маком (Лк, Хм, Мх). У деяких говірках лексема має узагальнене значення 'білий дріжджовий хліб фабричного або домашнього виробництва'.

До повсякденних страв належали пампушки – невеликі круглі хлібці, зазвичай змащені олією з часником і подані разом із борщем. У досліджуваних говірках для назви цієї реалії засвідчено лексему ¹пам'пушка, яка була запозичена через польську мову з німецької, де відповідний етимон мав значення «оладок, млинець». Лексема ¹пам'пушка у східноpodільських говірках є полісемантичною: її семантична структура охоплює значення 'невелика кругла булочка з пшеничного, житнього або гречаного борошна, яку подають із часником' та 'пухкий печений виріб із тіста, що подається з варенням або сметаною'. У говірках Східного Поділля пампушки часто виступають як компонент складних назв страв: ¹пам'пушки з ¹часником, ¹пам'пушки до ¹бор'шчу, ¹пам'пушки с ¹зеле'н'у.

Лексема ¹ка'лач у східноpodільських говірках позначає 'обрядовий виріб із дріжджового тіста, випечений у печі, переважно круглої або кільцеподібної форми'. Назва є питомою, широко засвідченою в українських говорах і належить до ядра лексико-семантичної групи назв обрядового хліба.

За своєю семантичною структурою ¹ка'лач є спеціалізованим номеном, що протиставля-

ється архілексемі *хліб* за ДО «призначення». Якщо *хліб* уживається як нейтральна назва щоденного продукту, то *калач* реалізує значення сакрального, святкового виробу. Демінутив *ка'лачик* уживається для назви невеликого калача, який використовували під час запрошення на весілля. Із цим номеном у синонімічні відношення вступає лексема *булочка*.

Визначальною диференційною ознакою для цієї лексеми є ДО «форма виробу». У східноpodільських говірках *калач* описують як *кру'глий хл'іб з д'іркоюу, хл'іб за'кручен'ий*, що відображає кільцеподібну форму виробу. Саме ця форма зумовила символічне наповнення лексеми, пов'язане з уявленнями про замкненість, безперервність і повноту.

Лексема *калач* активно функціонує в складі аналітичних найменувань, утворених за моделлю «прикметник + іменник», що реалізують ДО «обрядове призначення»: *ве'с'іл'ний ка'лач, р'ізд'в'ан'ий ка'лач, пом'інал'ний ка'лач*. У таких сполуках атрибутивний компонент конкретизує сферу використання виробу [6].

На Великдень традиційно випікали хліб особливої форми, що в народі отримав назву *паска*. Для позначення семи 'велика обрядова хлібина, щедро оздоблена колосками та фігурками голубів і призначена для використання у весільному ритуалі' в досліджуваних говірках зафіксовано загальнонародну назву *коро'ваї*, а також аналітичне найменування *коро'ваї ве'с'іл'ний* (Чй, Уг, Снх). Походження цієї лексеми не має загально-визнаного етимологічного пояснення; одна з гіпотез пов'язує її з поширеним у слов'ян уявленням про подібність хлібних виробів до корови (ЕСУМ, III, с. 35–36). У низці говірок семантична структура слова *коро'ваї* розширюється додатковим значенням 'великий хліб із пшеничного борошна' (Уг, Зр).

Під час весільного обряду коровай розрізали за спеціальним звичаєм, відокремлюючи його нижню частину, що спричинило появу окремих номінацій. У досліджуваних говірках для назви цієї частини короваю, яку зазвичай передавали музикам, зафіксовано вторинне найменування *п'ідошва*, утворене шляхом переносного осмислення. В окремих говірках ця лексема є полісемантичною, оскільки нею також називають нижню частину звичайного хліба: *сп'ідушка* (Тр), *хл'ібна п'ідошва* (Плн).

Для номінації обрядового хліба круглої форми, змащеного медом, у всіх досліджуваних говірках уживається лексема *калі'та*.

Існує припущення, що ця назва виникла на основі подібності виробу до торбинки, яка також мала назву *каліта* (ЕСУМ, II, с. 351).

Висновки. Отже, аналіз лексико-семантичної групи назв виробів із дріжджового тіста у східноpodільських говірках засвідчив її структурну розгалуженість, семантичну насиченість та тісний зв'язок із традиційною матеріальною й духовною культурою регіону. Зафіксовані номінації відображають як загальноукраїнські мовні тенденції, так і локальні діалектні особливості. Установлено, що в досліджуваних говірках переважають однословні питомі лексеми (*хл'іб, ка'лач, паска, п'іріг, пам'пушка, булка*), тоді як аналітичні найменування, виражені узгодженими та узгодженими словосполученнями, виконують функцію семантичної конкретизації (*хл'іб з ско'ринкою, круглий хл'іб, ве'с'іл'ний ка'лач, великодня паска*). Найпродуктивнішою моделлю номінації є конструкція «іменник + прикметник» та «іменник + прийменник з (із) + іменник». Визначено основні диференційні ознаки, за якими відбувається номінація страв із дріжджового тіста: спосіб приготування; форма виробу; призначення (повсякденне / святкове / обрядове); якість і результат випікання; колір і структура хлібини.

Список обстежених населених пунктів та їх скорочень

Бг – Багва Маньківського р-ну Черкаської обл.; Бч – Бачкурино Монастирищенського р-ну Черкаської обл.; Бгч – Богачівка Христинівського р-ну Черкаської обл.; Бт – Ботвинівка Христинівського р-ну Черкаської обл.; Бк – Буки Маньківського р-ну Черкаської обл.; Вр – Верхнячка Христинівського р-ну Черкаської обл.; Вс – Веселівка Христинівського р-ну Черкаської обл.; Гв – Гаївка Добровеличківського р-ну Кіровоградської обл.; Гнн – Ганнівка Новоархангельського р-ну Кіровоградської обл.; Гл – Голубенка Новоархангельського р-ну Кіровоградської обл.; Глм – Гольма Балтського р-ну Одеської обл.; Гр – Гребля Христинівського р-ну Черкаської обл.; Дб – Добра Маньківського р-ну Черкаської обл.; Дбр – Доброводи Уманського р-ну Черкаської обл.; Жр – Журавка Новоархангельського р-ну Кіровоградської обл.; Зл – Заліське Тальнівського р-ну Черкаської обл.; Зр – Зоряне Христинівського р-ну Черкаської обл.; Йс – Йосипівка Благовіщенського р-ну Кіровоградської обл.; Ів – Іванівка Новоархангельського р-ну Кіровоградської обл.; Івн – Іваньки Маньківського р-ну Черкаської обл.; Кв – Кавунівка Шполянського р-ну Черкаської обл.; Клн – Кальниболота Ново-

архангельського р-ну Кіровоградської обл.; Км – Кам'янече Новоархангельського р-ну Кіровоградської обл.; Клб – Клебань Тульчинського р-ну Вінницької обл.; Кн – Княжики Монастирищенського р-ну Черкаської обл.; Кбр – Кобринове Тальнівського р-ну Черкаської обл.; Клд – Колодисте Уманського р-ну Черкаської обл.; Кнл – Конела Жашківського р-ну Черкаської обл.; Ксн – Косенівка Уманського р-ну Черкаської обл.; Крс – Красногірка Голованівського р-ну Кіровоградської обл.; Крт – Крутогорб Гайсинського р-ну Вінницької обл.; Кт – Кути Маньківського р-ну Черкаської обл.; Лп – Липняжка Добровеличківського р-ну Кіровоградської обл.; Лщ – Ліщинівка Христинівського р-ну Черкаської обл.; Лз – Лозуватка Шполянського р-ну Черкаської обл.; Лк – Лукашівка Літинського р-ну Вінницької обл.; Мр – Мар'янівка Новоархангельського р-ну Кіровоградської обл.; Мх – Махаринці Козятинського р-ну Вінницької обл.; Мч – Мечиславка Ульянівського р-ну Кіровоградської обл.; Нд – Надлак Новоархангельського р-ну Кіровоградської обл.; Нс – Нестерівка Маньківського р-ну Черкаської обл.; Нз – Низове Новоархангельського р-ну Кіровоградської обл.; Нв – Новоживотів Оратівського р-ну Вінницької обл.; Об – Обжиле Балтського р-ну Одеської обл.; Оз – Озірна Звенигородського р-ну Черкаської обл.; Окс – Оксанина Уманського р-ну Черкаської обл.; Ос – Осітна Христинівського р-ну Черкаської обл.; Ост – Острівець Уманського р-ну Черкаської обл.; Пл – Пальчик Катернопільського р-ну Черкаської обл.; Птр – Петраківка Катернопільського р-ну Черкаської обл.; Пдв – Підвисоке Новоархангельського р-ну Кіровоградської обл.; Плс – Плоске Балтського р-ну Одеської обл.; Плн – Полянецьке Уманського р-ну Черкаської обл.; Пп – Попудня Монастирищенського р-ну Черкаської обл.; РБ – Романова Балка Первомайського р-ну Миколаївської обл.; Рз – Розсішки Христинівського р-ну Черкась-

кої обл.; Рзс – Розсоховатець Новоархангельського р-ну Кіровоградської обл.; Рс – Русалівка Маньківського р-ну Черкаської обл.; Сб – Сабове Новоархангельського р-ну Кіровоградської обл.; Св – Сverdликове Новоархангельського р-ну Кіровоградської обл.; Свр – Свірневе Голованівського р-ну Кіровоградської обл.; Сн – Синиця Христинівського р-ну Черкаської обл.; Снх – Синюха Новоархангельського р-ну Кіровоградської обл.; Сч – Сичівка Христинівського р-ну Черкаської обл.; Ск – Скалева Новоархангельського р-ну Кіровоградської обл.; СХ – Скалевські Хутори Новоархангельського р-ну Кіровоградської обл.; Сб – Соболівка Шполянського р-ну Черкаської обл.; Ст – Стебне Звенигородського р-ну Черкаської обл.; Стп – Степівка Монастирищенського р-ну Черкаської обл.; Стпв – Степове Первомайського р-ну Миколаївської обл.; Сш – Сушківка Уманського р-ну Черкаської обл.; Тл – Талалаївка Христинівського р-ну Черкаської обл.; Тр – Тарасівка Звенигородського р-ну Черкаської обл.; Тш – Тишківська Добровеличківського р-ну Кіровоградської обл.; Тп – Тополівка Теплицького р-ну Вінницької обл.; Трг – Торговиця Новоархангельського р-ну Кіровоградської обл.; Уг – Угловатка Христинівського р-ну Черкаської обл.; Хл – Халаїдове Монастирищенського р-ну Черкаської обл.; Хм – Хомутиці Калинівського р-ну Вінницької обл.; Хр – Христинівка Христинівського р-ну Черкаської обл.; Цб – Цибулів Монастирищенського р-ну Черкаської обл.; Чй – Чайківка Христинівського р-ну Черкаської обл.; Чр – Чорна Кам'янка Маньківського р-ну Черкаської обл.; Шм – Шамраївка Сквирського р-ну Київської обл.; Шк – Шукайвода Христинівського р-ну Черкаської обл.; Юр – Юр'івка Добровеличківського р-ну Кіровоградської обл.; Ял – Яланець Бершадського р-ну Вінницької обл.; Ям – Ямпіль Катернопільського р-ну Черкаської обл.; Яр – Ярошівка Катернопільського р-ну Черкаської обл.

Джерела

ЕСУМ – Етимологічний словник української мови : в 7 т. / ред.-кол. : О. С. Мельничук та ін. Київ : Наук. думка, 1982–2012; **СУМ** – Словник української мови : в 11 т. / ред. кол. І. К. Білодід та ін. Київ : Наук. думка, 1970–1980;

Література:

1. Березовська Г. Г. Структурна організація та географія назв одягу і прикрас у східноподільських говірках : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2011. 20 с.
2. Дзендзелівський Й. О. Лінгвогеографічний аспект при дослідженні лексики українських народних говорів. *Проблеми української діалектології на сучасному етапі : тези доп. і повід.* Житомир, 1990. С. 16–17.
3. Загнітко Н. Г. Матеріали до словника українських східностепових говірок (назви їжі). *Лінгвістичні студії : зб. наук. праць* / за ред. А. П. Загнітко. Донецьк : ДонНУ, 2008. Вип. 16. С. 291–303.

4. Оскірко О. П. Назви їжі та напоїв у східноpodільських говірках: дис. ... кандидата філол. наук: 10.02.01. Черкаси, 2019. 397 с.
5. Оскірко О. П. Назви їжі та напоїв як об'єкт українського мовознавства. *Філологічний часопис : зб. наук. праць*. Умань : Візаві, 2017. Вип. 1 (9). С. 53–62.
6. Оскірко О. П. Номінація обрядових страв весняного циклу у східноpodільських говірках. *Науковий вісник Ужгородського університету; Серія «Філологія»*. Ужгород, 2018. Вип. 1 (39). С. 122–125.
7. Поліщук Л. Б. Структурна організація та географія назв традиційного будівництва в східноpodільських говірках: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01. Вінниця, 2015. 23 с.
8. Тищенко Т. М. Східноpodільський родильний обряд : лексикографічний і текстовий описи. Умань : РВЦ «Візаві», 2014. 392 с.
9. Тищенко Т. М. «Словник східноpodільських говірок» як відображення номінаційних процесів у східноpodільському ареалі української мови. *Філологічний часопис : зб. наук. праць*. Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. С. 216–227.

Дата надходження статті: 18.11.2025

Дата прийняття статті: 10.12.2025

Опубліковано: 29.12.2025